

Zeldzame broedvogels in 2001

Het Lauwersmeer vormde dit jaar het decor voor het najaarsoverleg van de districtcoördinatoren van het Landelijk Soortonderzoek Broedvogels (LSB). Op deze bijeenkomst stroomde het broedvogelnieuws uit alle districten weer samen. Hieronder zijn wat voorlopige resultaten samengevat, verzameld door vele tellers en doorgegeven aan de DC's. Over het reilen en zeilen van de kolonievogels, de andere poot van het LSB, volgt een overzicht in de volgende Sovon-Nieuws.

Zeldzame reigers

Vorig broedseizoen konden verrassend veel broedgevallen van de beide Zilverreigers gemeld worden en in 2001 was het niet anders. De spectaculaire aantallen van de Grote Zilverreiger in de Oostvaardersplassen van vorig jaar (10 nesten) zijn overtroffen met 15 nesten in 2001. Uit het Lauwersmeer, Kattendijks Blok bij Gouderak en de Groningse Veenhuizerstukken komen ook meldingen van overzomerende paren of mogelijke broedgevallen.

De Kleine Zilverreiger zette in de Oostvaardersplassen niet echt door (3 nesten). Op Voorne daarentegen groeide de 'kolonie' wel weer fors: van 9 paren in 2000 naar 14 afgelopen seizoen! En in de Braakman was er sprake van een verdubbeling: van 2 naar 4 paren.

De vestiging op de Wadden groeit ook voorzichtig, op zowel Terschelling als Schiermonnikoog hebben twee paren gebroed.

Woudaapjes zijn vastgesteld in de Tienhovense plassen (4), de Oostvaardersplassen (1) en de Ringselvennen bij Budel-Dorplein (1). Zijn er elders in Zuidoost Brabant of in Zuid-Holland nog waarnemingen verricht? Het enige tot nu toe bekende geval van een Kwak uit een natuurgebied is afkomstig van de Westeinderplassen. In Rotterdam schijnt er weer gebroed te zijn bij de Euromast en Blijdorp.

Ijsvogel en Grauwe Klauwier

De Ijsvogel had in 2000 al een goed jaar, en door het uitblijven van een strenge winter is de positieve lijn in 2001 voortgezet. Hoeveel paren er daadwerkelijk

hebben gezeten, zullen we wel nooit weten. Net in de belangrijkste inventarisatieperiode van de Ijsvogel (april tot half mei) zat Nederland op slot door de MKZ-crisis. Desondanks zijn er lokaal wel mooie aantallen verzameld; voorbeelden zijn 17 paren in het Zuidelijk Maasdal, 14 paren langs de Roer en 18 paren in Oost-Zeeuws Vlaanderen. Positieve geluiden over de Ijsvogel komen ook uit Zuid-Holland (min. 5 paren), Twente en Utrecht.

Het beeld van de Grauwe Klauwier is zeker nog niet compleet. Broedparen buiten het Bargerveen en de Veluwe zijn bekend van Zuidoost-Groningen (4 paren), Zuidwest Drenthe (9), de Tempelstukken bij Norg (4), de Achterhoek (1, succesvol), Twente (2-3), Flevoland (1) en Zuid-Limburg (min. 3).

Tapuit

Afgelopen broedseizoen stond de Tapuit voor het eerst op de lijst van LSB-soorten. Het is nog te vroeg om al een beeld te vormen. Zo zijn de resultaten van het omvangrijke telwerk in het Waddengebied en de Hollandse duinen nog niet beschikbaar. Wel bekend zijn 23 territoria uit Zuidwest-Drenthe en 7 van de Hoge Veluwe.

Gevarenzone

De populaties van een aantal Rode Lijstsoorten brokkelen steeds verder af. Zo zijn van de Velduil slechts 17 territoria bekend geworden van de Waddeneilanden! Ook de populatie Grauwe Gorzen zakt langzaam maar zeker onderuit. Uit Zuid-Limburg zijn territoria opgegeven voor Caberg bij Maastricht (6) en het

Foto boven:
Grote Zilverreiger
(Jan Nijendijk)

Foto links:
Ijsvogel
(Jan van Duinen)

Foto rechts:
Middelste Bonte Specht
(Paul Wouters)

Maasdal (9), uit het Gelderse Rivierengebied voor de Gelderse Poort (5); hier ontbreekt informatie uit de rest van de uiterwaarden van Waal en Nederrijn. Opvallend is de melding van één territorium in Groningen, een voormalig bolwerk van deze soort.

Het voorkomen van de Duinpieper is geheel beperkt tot de Veluwe. Tot nu toe zijn er territoria van de Hoge Veluwe (2) en het Kootwijkerzand (10) bekend geworden. Een andere soort die de laatste jaren in marginale aantallen voorkomt is de Klapekster. Uit 2001 is alleen een mogelijk territorium van de centrale Veluwe gemeld! Het doek lijkt hiermee gevallen, al is niet uitgesloten dat er elders op de Veluwe broedparen onopgemerkt blijven. Om met positief nieuws af te sluiten; de Zaanstreek was goed voor 30 territoria Roerdomp en in Friesland waren de aantallen van deze soort vergelijkbaar met voorgaande jaren.

Rariteiten

Iedere vogelaar zal bekend zijn met het geslaagde broedgeval van de Kraanvogel in het Fochteloërveen. Ook aan het rondhangen in het broedseizoen van twee adulte Zeearenden langs de noordelijke Randmeren is in de pers veel aandacht besteed. Maar er zijn meer interessante meldingen. Wat te denken van een langdurig in het broedseizoen op de Hoge Veluwe verblijvende Griel, of een baltsend paartje Hop in de Achterhoek? In beide gevallen waren er helaas geen verdere aanwijzingen voor een broedgeval. Nederland moest het in 2001 zonder Zwarte Wouwen doen, maar het scheelde misschien niet veel. Langs de Grensmaas, net in België, verbleef geruime tijd een tweetal. Nog verder naar het zuiden, maar dan in Nederland, broedde de Oehoe opnieuw succesvol en waren er op de bekende plekken ongeveer acht territoria van de Middelste Bonte Specht. Uit Zeeland komt de melding van maar liefst 36 zingende Graszangers in Saeftinghe!! Zeldzame meeuwen-nieuws komt tot nu toe vooral uit Friesland. Grote Mantelmeeuwen hebben hier gebroed langs de IJsselmeerkust (3 Bocht van Molkwerum) en op Terschelling (4-6). De Dwergmeeuw heeft gebroed in de Ezumakeeg en 2 paren op de Mokkebank. De DC's zullen uw nog niet opgestuurde waarnemingen van zeldzame broedvogels of kolonievogels met open armen ontvangen. Alle meldingen worden verwerkt in het LSB-jaarverslag 2001.

Michiel van der Weide

Nieuws van het BSP

Peter Krijnen, al jarenlang contactpersoon in West-Brabant (D 15), heeft aangegeven hiermee te stoppen met ingang van het volgende kalenderjaar. Allereerst willen wij hem hartelijk danken voor de geweldige inzet. Wij zijn dus op zoek naar iemand die vanaf januari 2002 zijn taken over wil nemen! Voor de 'vacature' in Noord-Holland-noord (D 1) heeft zich helaas nog niemand gemeld. Verheugend nieuws is, dat er inmiddels wel iemand in Utrecht (D 10) aan de slag wil, namelijk Gert Ottens. Post voor Gert en de overige contactpersonen kan worden gestuurd naar het Sovon-kantoor (antwoordnummer 2505, 6573 ZX, Beek-Ubbergen).

Recent is in het Waddengebied een nieuw district voor het LSB (Landelijk Soortonderzoek Broedvogels) in het leven geroepen (D 20). Voor het Bijzondere Soorten Project niet-broedvogels blijft de situatie echter zoals deze was. Dit wil zeggen dat Balgzand en Texel onder District 1 (Noord-Holland-noord) vallen. De eilanden Vlieland, Ameland en Terschelling, het Friese deel van het Lauwersmeer en de waddenkust van Friesland behoren bij District 2 (Friesland). Schiermonnikoog, Rottum, de Groningse waddenkust en het Groningse deel van het Lauwersmeer blijven bij District 3 (Groningen).

Promotie

Met enige trots melden wij dat Ruud Foppen, hoofd afdeling Onderzoek, op 2 november jl. in Wageningen is gepromoveerd! De promotie, met Paul Opdam als supervisor, vloeide voort uit werkzaamheden bij zijn vorige werkgever, Alterra. Hij verdedigde zijn proefschrift getiteld "Bridging gaps in fragmented marshland; Applying landscape ecology for bird conservation" met verve. In een lezing op de Landelijke Dag heeft Ruud de belangrijkste conclusies van zijn onderzoek gepresenteerd.

En voor degenen die dat gemist hebben: de samenvattingen van alle lezingen staan vermeld op www.sovon.nl of bel tel. 024 6848111.